

देउसी, भैलोको ईतिहास

- टेकबहादुर थापा ‘बुद्धप्रिया’
देउसी, भैलो प्रत्येक वर्ष तीन फरक फरक तिथि, मितिमा खेलिन्छ । पहिलो देउसी, भैलो कार्तिक कृष्ण पक्ष अर्थात गाई तिहारको दिनबाट खेलिन्छ । दोश्रो भैलो कर्णाली खसान क्षेत्रमा मङ्सिर पूर्णिमाका दिन खेलिन्छ जसलाई सानो भैली भन्ने चलन छ भने अर्को भैलो कर्णाली खसान क्षेत्र र सुदूरपश्चिम खसानका केही क्षेत्रमा पुस महिनाको औसीदेखि पूर्णिमासम्म भैली खेलिन्छ जसलाई पुसे भैलो अर्थात ठूली भैलो भनिन्छ भने कुनै ठाउँमा पुसे औसीदेखि पञ्चमीसम्म पाँच दिनमात्र भैलो खेलिन्छ । १६ वर्षमुनिकाले खेल्ने भैलीलाई सानी भैली र बूढापाकाहरूले खेलिने ठूली भैलीलाई छोट भैली भन्ने गरिन्छ । महिलाहरूले फरिया लगाउने, आँचला हान्ने, लड्ठी हातमा लिएर लामो लयमा मागल गाएजस्तो गरी गाउने गर्छन् भने पुरुषहरूले छोटो तरिकाले भैलो गाउने चलन छ । मंसिर पूर्णिमा र पुसे औसीको दिनदेखि पाँच दिनसम्म खेलिएको भैलोबाट उठेको चामल, पैसा, खाने कुरा आदि जम्मा गरेर त्यसको एक/ दुई दिन पछि नजिकैको चउर वा सार्वजनिक जगामा गएर सामूहिक भोज आयोजना गरिन्छ, जसलाई पाठेबाट भनिन्छ । पुसे भैलोको वेला विवाह गरेर गएकी छोरीलाई माइतीमा बोलाएर भैलो खुवाएर पठाउने चलन रहेको मुगु वामगाउँकी वैसाखी बोहराले बताइन । उनका अनुसार माइतीमा आएका छोरीलाई रातो चामलमा मासको दाल मिसाएर खिचडी बनाएर खुवाउने परम्परा छ । मंसिर पुसमा खेलिने भैलो अहिले भने कार्तिक कृष्ण पक्ष अर्थात गाई तिहारको दिनदेखि पनि खेलिन्छ । देउसी भैलो नेपालबाहेक अन्य देशमा खेल्ने प्रचलन नभएको हुँदा यो विशुद्ध खस र मगरहरूको संस्कृति हो । भैलोको उत्पत्ति स्थल जुम्ला राज्य नै हो ।

तिहार वा त्योहार तिहार भन्नाले कुनै निश्चित तिथि, मिति वा कुनै समयमा मनाइने पर्वलाई बुझाउँछ । जस्तै, चैतेदशैं, बडादशैं, उभौली, उधौली, ल्होसार, पिठा पर्व आदि । तिहार शब्द, हिन्दीको ‘त्योहार’ शब्द अपभ्रंश भएर तिहार भएको हो भन्ने गरिन्छ । नेपाली भाषा खस बोलीबाट वनेको भन्ने गरिन्छ तर खस बोली वा सिन्जाली खस भाषामा तिहार भन्ने शब्द छैन । त्यसैले तिहार शब्द हिन्दीबाट नै आएको देखिन्छ । बहुसांस्कृतिक मुलुकमा हाम्रा यति धेरै पर्वहरू हुँदाहुँदै पनि कातिक कृष्ण पक्ष त्रयोदशीका दिन काग तिहारको नामले सुरु भएर कातिक शुक्ल पक्षको द्वितीया तिथिको भाइटीकासम्म मनाइने चाडलाई मात्रा तिहार भन्दछौं र बाँकी तिहारलाई चाहिँ पर्व वा उत्सव भन्ने गर्दै आएका छौं तर तिहार भन्नु र पर्व भन्नु उस्तै नै हो । अत तिहार वा पर्व मात्र भन्नाले कुन चाड हो भनेर बुझिँदैन । त्यसैले काग तिहार, कुकुर तिहार, गाई तिहार, गोरु तिहार र भाइ तिहार भनिन्छ । भारतको उत्तराखण्डमा पनि हरेला त्योहार भन्ने गरिन्छ अर्थात् पहिला पर्वको नाम र त्यसपछि तिहार जोडिन्छ । त्यसैकारण तिहार मात्र भन्नाले अर्थपूर्ण हुँदैन । काग तिहार, भाइ तिहार भने पनि पाँच दिन मनाउने तिहारलाई एकै शब्दले बोलाउने उपयुक्त शब्द प्रयोग नभएको हुनाले तिहार मात्र भनेर कातिक कृष्ण पक्ष त्रयोदशीदेखि कातिक शुक्ल पक्षको द्वितीयासम्मलाई बुझ्दछौं । यसरी कातिक कृष्ण पक्ष त्रयोदशीदेखि कातिक शुक्ल पक्षको द्वितीयासम्मलाई तिहार मात्र भनेर बुझ्नुभन्दा कुनै

उचित नाम दिनु उत्तम हो । लिम्बु जातिले बलिहाड तडुनाम (बलिराज तिहार) भनेर नाम दिए पनि राज्यले यसलाई स्वामित्व ग्रहण गरेको छैन । उल्टै राज्यले जबर्जस्ती ‘यम पञ्चक’ तिहार बनाउन खोजेको देखिन्छ तर कातिक कृष्ण पक्ष तिहारमा जोडिएको यमराजको मिथक शास्त्रीय होइन वरु बलिराजको मिथक चाहिँ सही देखिन्छ । त्यसो हुनाले कातिक कृष्ण पक्षको तिहारसँग बलिराजको नाम जोडेर ‘बलिराज तिहार’ अथवा ‘बलिराज तडुनाम’ भन्दा सर्वस्वीकार्य हुने देखिन्छ । वलीराज वा बलिहाड देउसी, भैलो भट्याउँदा बलिराज नामक राजाको नाम पुकारिन्छ । ‘बलिराजले सिन्जामा चलाया भैलो चलन’ भन्ने कथन पनि भैलो खेल्दा आउँछ । हामी त्यसै आएका होइनौं बलिराजले पठाएको भन्ने चलन पनि छ । वास्तवमा बलिराज वा बलिहाडको होलान् भन्ने प्रश्न पनि छ । वलीको अर्थ बलवान, शक्तिसाली भन्ने हुन्छ । वली नाम गरेका राजा नेपाल भारत दुवै देशमा रहेको इतिहास छ । भारतमा बलिराज नामका राजामध्ये हिरण्यकशिपुका पनाति, प्रह्लादका नाति र विरोचनका पुत्र त्रेतायुगका बलिराजा एक हुन् भने चाहमानस नहुला राजवंशका राजा हाल राजस्थान राज्यको पाली जिल्लामा पर्ने नाडोलका राजा थिए अर्का बलिराज । नेपालमा जुम्लाका कल्यालवंशी १४औं शताब्दीको अन्त्यतिर सन् १३९८ आसपासका बलिराज रावल (शाही) र अर्का वली अर्थात बलिहाड पाल्पा बल्डेङगढी क्षेत्रका मगर राजा थिए । उनी पनि इस्वी सम्वत् १४औं शताब्दी तिरका मानिन्छन् । उल्लेखित बलिराजहरु मध्ये विरोचनका पुत्रसँग दीपावली, जुम्लाका खस राजा बलिराज रावल (शाही) र पाल्पाका बलिहाड रानामगरसँग देउसी, भैलो जोडिएको भेटिन्छ । बलिराज र दीपावली कार्तिक कृष्णपक्ष औंशीका दिन नेपाल र भारतमा दीपावली गर्ने गरिन्छ । नेपालमा उक्त दिन गाई पूज्ने र बेलुका लक्ष्मी पूज्ने र घर-घरमा दीपावली गर्ने चलन छ । भारतमा यस दिनलाई दीपावली तिहार भन्ने गरिन्छ भने नेपालमा गाईतिहार भन्ने चलन छ । दीपावली तिहारसँग विरोचनका पुत्र बलिराजको सम्बन्ध जोडिएको देखिन्छ । हिन्दू ग्रन्थहरुमा जे जसरी उल्लेख गरिएको भएता पनि विरोचनका पुत्र बलिराज दक्षिण भारत केरालातिरका अवैदिक राजा भएको देखिन्छ । किनकी हिन्दू शास्त्र विष्णुपुराणमा बलिराजलाई दैत्यराज, असरदेव भनिएको हुँदा उनी अवश्य अनार्य वा गैरवैदिक जाति थिए भन्ने पुष्टि हुन्छ । उनै बलिराज र वैदिकहरु बीच युद्ध हुँदा बलिराजलाई कब्जागरी बन्दी बनाएका थिए तर प्रत्येक वर्ष कार्तिक औंशीका दिन उनलाई जेल मुक्त गर्दिने र उक्त दिन जम्बूदीपभरी बलिराजको शासन चल्ने शर्त थियो । त्यही सर्तअनुसार कार्तिक औंशीका दिन जेलमुक्त भएका प्रजावत्सल्य राजा बलिराजको स्वागतमा दीपोत्सव गरिएको उल्लेख विश्व प्रसिद्ध फारसी विद्वान लेखक अबु रेहान मुहम्मद विन अहमद अल-बयरुनीले सन् १०३१ तिर लेखिएको ‘अल्बेरुनिका भारत यात्रा’ तहकिक ए हिन्द नामक पुस्तकमा पाइन्छ । दीप र वली शब्द सन्धि भएर दीपावली भएको अर्थात वलीराजको स्वागतमा बालिएको दीप भन्ने गरिन्छ । महावाली पातललोकबाट पृथ्वी लोकमा आउने दिनको उपलक्ष्यमा भारतको केरलामा ‘ ओणम’ नामक तिहार मनाइछ । ओणमलाई मलयालम भाषामा थिरुवोणम पनि भनिन्छ । यो

तिहार मलयालम पात्रोअनुसार वर्षको पहिलो महिनामा पर्दछ । यो महिना प्रायगरी अगस्ट- सेप्टेम्बरमा पर्दछ । ओणम तिहार दश दिनको हुन्छ । यस पर्वमा पनि फूलको रंगोली बनाइछ जसलाई ‘पूक्कलम’ भनिन्छ । त्यसैगरी महावलीको प्रतिमा बनाइन्छ र दशौँदिनका दिन दीपोत्सव तथा दानी राजा बलिराजको सम्मान तथा सम्झनामा गरिव तथा अनाथहरूलाई दान दिने र नाचगान गरेर थिरुवोणम मनाइन्छ । ओणमका अलावा भारतमा ‘अहोइ’ अष्टमी पनि कार्तिक महिना दीपावलीको ठीक एक हप्ता अगाडि दीपोत्सव तथा आफन्त र बालबच्चाहरूलाई शुभकामना दिएर मनाउने गरिन्छ ।

दीपको अर्थ प्रकाश, ज्ञान, विद्या, आलोक, उज्यालो, ज्योति इत्यादि हुन्छ । यो उज्यालोको प्रतीक दीप बाल्ने परम्परा अनादि परम्परा हो । यस्तो परप्परा सबै खाले सभ्यतामा देखिन्छ । मष्टधर्म परम्परामा दीयो नै मष्ट (शक्ति) को प्रतीक मानिन्छ । बौद्ध परम्परामा पनि दीपोत्सव गर्ने परम्परा चलिआएको पाइन्छ र बौद्धहरुबाट नै सिकेर अरु सभ्यताले पनि दीपोत्सव गर्न थालेको भन्ने बौद्धहरुको विश्वास रहेको देखिन्छ।

दीपावली र बौद्ध गौतम बुद्धले सम्यक सम्बुद्ध ज्ञान प्राप्त गरी प्रथम पटक कपिलवस्तु नगर पाल्नु भएको अवसरमा नगरबासीले भगवान बुद्धको कपिलवस्तु आगमनलाई स्वागत गर्न नगरभरी दिप जलाएर नगरलाई फिलीमिली बनाइ दीपोत्सव गरेको र त्यस्तै दीपोत्सव सम्राट अशोकले बुद्धधर्ममा शरणागत भै सकेपछि ८४ हजार चैत्य, विहार, पाटी, पौवा, तलाउ तथा सरोवरहरु निर्माण गरी त्यसैदिन दीपहरु प्रज्ज्वालित गरी “दीप दानोत्सव” मनाएको गौरवमय बौद्ध इतिहास पाइन्छ भनी बौद्ध इतिहासका जानकार योगराज दाहालले लेख्नु भएको छ । यही बौद्ध दीपोत्सव परम्परा नै अहिलेको दीपावली गर्ने संस्कृति हो भन्ने भनाइ बौद्धहरुमा पाइन्छ । कार्तिक औंशीका दिन दीपावलीका साथै भैलो खेल्ने पनि परम्परा छ । भैलो खेल्ने परम्परा चाहिँ जुम्लाका बलिराज रावल र पाल्पाका राजा बलिहाड रानामगरसँग जोडिएको देखिन्छ ।

भैलो र बलिराज भैलोको अर्थ भलो होस् भन्ने हो । भैलो खेल्दा भट्याउनेले घरबेटीलाई सम्बोधन गरेर लामो कारुणिक गाथासँगै भैलो अर्थात भलो होस् भनिन्छ । भैलो खेल्ने परम्पराको थालनी जुम्लाका कल्यालवंशी राजा बलिराज रावल (शाही)का पालाबाट शुरु भएको हो । बलिराजले शुरु गरेको भैलोलाई पुषे भैलो भनिन्छ । यो भैलो हिउँद याममा सबै फसलहरु थन्क्याइ सकेपछि फुसँदमा मनाइने पर्व हो जसलाई खस सँस्कृतिको महत्वपूर्ण पर्व मानिन्छ । पुषे भैलो खसान क्षेत्रमा कहिलेबाट किन खेल्न थालियो भन्ने बारेमा लेखक तथा अध्येता चन्द्रप्रकाश वानियाँ भन्नुहुन्छ- “भैलो खेल्दा स्मरण गरिने बलिराजा वैदिक साहित्यका पात्र अर्थात पौराणिक बलि होइनन् । वैदिक समाजमा भैलो देउसी खेल्ने, गाउने चलन

देखिँदैन । खसराजा अभय मल्लको कालपछि, खस साम्राज्यको पतन भयो । खास गरेर डोटी र तिब्बतले विद्रोह गरेपछि साम्राज्यको विखण्डन प्रारम्भ भयो । बलिराज नामक दरबारिया ज्वाइँले राज्यको बागडोर हातमा लिएर खस साम्राज्य जोगाउने प्रयत्न गरे । त्यही सन्दर्भमा गाउँ, गाउँ र बस्ती बस्तीहरुमा राज्यले सांस्कृतिक टोली खटाएर जनतामा राष्ट्रिय भाव जगाउने र अर्थ संकलन गर्ने अभियानको रूपमा भैलो खेलिन थालेको इतिहास छ ।” भाषाशास्त्री तथा ‘खस जातिको ईतिहास’का लेखक बालकृष्ण पोखरेल भैलो खेल्ने चलनका बारेमा उनी फरक धारणा राख्छन् । उनी भन्छन् –“बलिराजको शासनकाल शुरू हुँदा मझेल योद्धा तैमुरले भारतमा विध्वंस मच्चाइरहेका थिए । तैमूर-इ-लङ्ग र ‘तैमूर द लेम’ अर्थात् लङ्गडो तैमूर भनिने ती लडाकु भारत विजय गर्ने उद्देश्यले हाल उज्बेकिस्तानमा पर्ने समरकन्दबाट आएका र दिल्लीलाई ध्वस्त बनाएर उत्तरतिर लागेका थिए। तैमूरले गरेको आक्रमणलाई जुम्लाको खस राज्य समेतले सामना गरेको र त्यसकै लागि खर्च उठाउन बलिराजले भैलो खेल्न आफ्ना पैकलाहरु (सेना)लाई घर- घरमा पुगेर रित जनाउनु, मोहर पैसा माग्न, अन्न माग्न भनि पठाएका थिए । ” त्यसैबेलादेखि भैलो खेल्ने परम्पराको शुरुवात भएको बताइन्छ ।” तैमुरले दिल्ली आक्रमण गरेको समय सन् १३९८ तिर मानिन्छ र बलिराजले जुम्ला शासन गरेको समय पनि सन् १३९८ कै आसपास नै भएकाले पोखेलको भनाइ सही हुनसक्ने देखिन्छ । भैलो जुम्लाबाट नै शुरु भएको मान्न सकिने अर्को आधार हो । भैलो भट्याउँदा ऐतिहासिक सिंजा साम्राज्यको सम्पूर्ण नालिवेली आउँछ । सानी भैलोको ठिक १५ दिनपछि औंसीको दिनबाट पाँच दिनसम्म कर्णाली क्षेत्रमा ठूली भैलो खेलिन्छ। यसमा भैलोको उत्पत्तिदेखि पुग्ने ठाउँसम्मको वर्णन गरिएको हुन्छ। जसका शब्दहरूले उतिबेलाको शक्तिशाली सिंजा साम्राज्यको यथार्थता फल्काउँछ । त्यसैले भैलो पर्वको सम्बन्ध खस साम्राज्यको विर ।सतसँग जोडिएको देखिन्छ । कसरी पुगाइदछन् पुषे भैलो ?

काँ उब्जी आया- भैलो काँ निब्जी आया - भैलो काँ र जन्म्यो कविलास- भैलो

भैलो चलन, कसले चलाया - भैलो बलिराजले सिन्जामा चलाया भैलो चलन - भैलो रिथार्थति थाम्नलाई चलाया भैलो चलन भैलो बलिराजले भैलेरा मानसरोवर पठाया- भैलो सरवर नुहाई कविलास घुम्या भैलो- भैलो कविलास उब्जी आय जुम्लामा भैलो - भैलो कविलासको भैलोले क्या कै खान्की पायो-भैलो कविलासको भैलोले तामा खान्की पाया -भैलो कविलासको भैलो सरोवर आया - भैलो

बाँकी दोस्रो पातोमा

THIMI TIMES WEEKLY

थिमि टाइम्स

साप्ताहिक

मध्यपुर थिमिबाट नियमित रुपमा प्रत्येक हप्ताको बुधवार प्रकाशित हुने थिमि टाइम्स खोजी खोजी पढौं ।

साथै हाम्रो वेबपेज

<https://www.thimitimes.com.np>
<https://www.facebook/thimitimes.com.np>
email: thimitimes@gmail.com.
Contact No. 9851102273

थिमि टाइम्स

thimitimesnews.com

अन्तर्राष्ट्रिय

दिल्लीको एयर क्वालिटी इन्डेक्स खराब बन्दै

दिल्ली - इण्डियाको राजधानी दिल्लीको हावा लगातार खराब हुँदै गइरहेको छ । दिल्लीका धेरै क्षेत्रमा एयर क्वालिटी इन्डेक्स 'एक्यूआई' ४२२ पुगेको छ। जनता विपाक्त हावामा सास फेर्न बाध्य छन् । यस्तो अवस्था छ कि, अहिले डाक्टरहरूले पनि प्रदूषणबाट बच्न सल्लाह दिन थालेका छन् । विशेषगरी बालबालिका, वृद्धवृद्धा र बिरामीहरूलाई बढी सजग रहन अपिल गरिएको छ ।

विगत केही दिनदेखि दिल्लीको एयर क्वालिटी इन्डेक्स लगातार खराब श्रेणीमा रेकर्ड भइरहेको थियो तर अहिले स्थिति थप खराब भइ जताततै धुवाँ छ । बिहीवार राजधानी दिल्लीका धेरै क्षेत्रमा वायु गुणस्तर सूचक 'एक्यूआई' ४ सयको स्तर नाघेर गम्भीर श्रेणीमा पुगेको छ । केन्द्रीय प्रदूषण नियन्त्रण बोर्डका अनुसार एक्यूआई ४ वजे ३९२ मा रेकर्ड गरिएको थियो भने यो संख्या एक घण्टा पछि गम्भीर श्रेणीमा आयो, त्यसपछि यो संख्या १० वजेसम्म ४२२ मा पुग्यो । जसका कारण केन्द्र सरकारको प्रदूषण नियन्त्रण योजनाको तेस्रो चरणअन्तर्गत दिल्लीमा हल्का कम्पिंयल गाडी र डिजेलबाट चल्ने ट्रकको प्रवेशमा प्रतिबन्ध लगाइएको थियो। यस सँगै दिल्लीका सबै निजी र सरकारी विद्यालयहरू आज पनि बन्द रहने भएका छन् । यससँगै निर्माणको काममा पनि रोक लगाइएको छ । -प्रेस इण्डिया

इजरायल-हमास युद्धमा हिजबुल्लाहको भूमिका

एजेन्सी - इजरायल-हमास युद्धमा हिजबुल्लाह सुरुदेखि नै हमासको साथमा उभिएको पार्टी हो । हिजबुल्लाह एक सैन्य संगठन हो जुन इरान द्वारा वित्त पोषित छ र प्यालेस्टाइनको समर्थन र इजरायल विरुद्ध लडिरहेको छ । जब हमासले अक्टोबर ७ मा इजरायलमा आक्रमण गर्यो, तब हिजबुल्लाह खुलेर हमासको साथमा उभिएको थियो। हिजबुल्लाह र इजरायल दुवैले एकअर्काविरुद्ध युद्धको घोषणा गरेका छैनन् तर यी दुईबीच भडप भइरहेको छ । तर यदि हिजबुल्लाह खुलेर यस युद्धमा हामफाल्यो भने, यसले परिस्थितिमा कस्तो प्रभाव पार्छ ?

हिजबुल्लाहले आफ्ना एक लाख तालिमप्राप्त लडाकु लड्न तयार रहेको दावी गरेको छ । तर हिजबुल्लाह र इजरायली सैनिकहरू बीच कुनै भडप भएको छैन भन्ने कुरा सत्य होइन। अक्टोबर ६ देखि, हिजबुल्लाहले इजरायली सेनालाई लक्षित गर्दै दर्जनौं पटक आक्रमण गरेको छ । ६६ हिजबुल्लाह लडाकु मारिएका छन् भने ८ इजरायली सेनाका सैनिक मारिएका छन् ।

हालै, हिजबुल्लाह प्रमुख हसन नसरल्लाहले इजरायल-हमास युद्धको प्रकोप पछि पहिलो पटक आफ्नो भाषणमा युद्धको बारेमा धम्की र चेतावनी सम्मका धेरै कुरा भनका छन्। यसमा उनले इजरायलमाथिको आक्रमण प्यालेस्टिनी आक्रमण भएको स्पष्ट रूपमा भनेका छन् र हिजबुल्लाह युद्धमा सामेल हुने वा नहुने संकेत पनि गरेको छन् ।

नसरुल्लाहका अनुसार हिजबुल्लाह अक्टोबर ८ मा नै यस युद्धमा सामेल भएको थियो। उनले गाजामा आज जे भइरहेको छ, त्यो पहिले कहिल्यै भएको थिएन र यो अर्को युद्ध पनि नभएको बताए । यो निर्णायक र ऐतिहासिक छ। यसको अन्त्यमा के हुन्छ त्यो पहिले कहिल्यै भएको वा भएको थिएन र अब सबै कुरा इजरायलको छनौटमा निर्भर गर्दछ।

हिजबुल्लाह प्रमुखले यो पनि भने कि अब के हुन्छ गाजा मा के गर्छ मा निर्भर गर्दछ। तर हिज्बुल्लाह इजरायल विरुद्ध खुलेर युद्धमा जाने हो कि होइन भन्ने प्रश्न अझै छ ? तर हिजबुल्लाहले कुनै पनि घोषणा गरेर यो युद्धमा प्रवेश गर्ने प्रयास गर्ने देखिँदैन। अमेरिका पनि त्यही विश्वास गर्छ ।

इजरायलले लेबनानमा आक्रमण गर्दा सन् १९८२ मा हिजबुल्लाह गठन भएको थियो। इजरायलको उद्देश्य प्यालेस्टिनी केटाहरूलाई यस क्षेत्रबाट मेटाउने थियो, तर इजरायलले त्यो क्षेत्र आफै कब्जा गर्यो। शिया सम्प्रदायका धर्मगुरुहरू भेला भए र एउटा समूह बनाए जसको उद्देश्य इजरायललाई हटाउनु र लेबनानमा इस्लामिक शासन स्थापना गर्नु थियो। यसको पछाडि इरानको हात रहेको बताइएको छ । इरानले हिजबुल्लाहलाई हतियार, पैसा र तालिम दिन्छ।

हिजबुल्लाह लेबनानी गृहयुद्धमा पनि भाग लिए, तर युद्ध समाप्त भएपछि, यसले राजनीतिक उपस्थिति स्थापित गर्यो तर हिसालाई छोडेन। यसले इजरायलमा बारम्बार आक्रमण गर्‍यो र परिणाम स्वरूप हजारौं हिजबुल्लाह लडाकुहरू मारिए र सयौंलाई पक्राउ गरियो। लेबनानमा हिजबुल्लाहको महत्वपूर्ण प्रभाव छ तर प्रभुत्व छैन। इजरायलमा आक्रमणको जवाफमा, दक्षिणी लेबनान ध्वस्त भएको छ, जसमा हिजबुल्लाहले ठूलो क्षति बेहोरेको छ।

हिज्बुल्लाहले इजरायल विरुद्ध प्रत्यक्ष युद्धको घोषणा गरेर अमेरिकालाई प्रत्यक्ष युद्धभूमिमा आमन्त्रित गर्ने जोखिम लिन्छ कि गर्दैन भन्ने यहाँ ध्यान दिनु पर्ने कुरा हो । के यसको प्रत्यक्ष युद्धको घोषणाले अमेरिकालाई इरानमाथि आक्रमण गर्ने मौका दिने होइन? यही कारणले गर्दा नसरुल्लाह इजरायलबाट पहलको पर्खाइमा छन् अर्थात् केही ठूला गल्तीका लागि विश्वले खुलेर इजरायल र अमेरिकाको पक्षमा नपरोस् । युद्धमा हिजबुल्लाहको औपचारिक प्रवेशले मध्यपूर्वमा एकैसाथ धेरै समीकरणहरूलाई असर गर्नेछ, भन्ने कुरामा कुनै शंका छैन।

“मातृभाषाको उन्नति नगर्ने जातिको पतन र विनाश हुन धेरैवेर लाग्दैन ।”
- बाल गंगाधर तिलक

“नारी मात्र पुरुषको पत्नी होइनन्, उनी राजनीतिक नेता, कार्यकर्ता पनि हुन् ।”
- कृष्णकाया

सम्पादकीय

घाइतेहरूको शीघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना !!!

मुलुकका आमनागरिकले बहुसांस्कृतिक चाडपर्व मध्ये बडा दशैँ - २०८० कृतिम अभावबाट सिर्जित चरम महँगी बिच मनाएसँगै नजिकिदो पर्व दीपावलीसमेतको प्रतीक्षामा थिए । यही माझ अस्ति १७ कातिकको राति ११.४७ बजे कर्णाली प्रदेशस्थित जाजरकोट जिल्लाको बारेकोट गाउँपालिका बडा-०१, रामीडाँडा केन्द्र बिन्दु भएर गएको ६.४ म्याग्निच्युडको विनाशकारी भूकम्पले ठूलो जनधनको क्षति पुऱ्याएको छ । यस भूकम्पको केन्द्रबिन्दु भएको सीमा क्षेत्र रकुम पश्चिममासमेत क्षति पुगेको स्थिति छ । यी दुवै क्षेत्रका भूकम्प पीडित नागरिकहरू यतिखेर शोकमग्न छन् । त्यसैगरी सयौंको ज्यान गएको छ । विनाशकारी भूकम्पको कारण मृत्यु भएका सम्पूर्ण मृतकहरूको आत्माको चिरशान्तिको कामना सहित भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दै शोकाकुल परिवारजनहरू प्रति गहिरो समवेदना प्रकट गर्दछौं । यसैगरी भूकम्पमा परी घाइते भएका सबै घाइतेहरूको शीघ्रतिशीघ्र स्वास्थ्य लाभ होस् भन्ने शुभेच्छासमेत व्यक्त गर्दछौं । यस दुःखद घडीमा उद्धार, राहत, उपचार र सहयोगको खाँचो तड्कारो देखिए बमोजिम संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह (सरकार) का अतिरिक्त गैर सरकारी संघसंस्थासमेतले गरिरहेको छ । यसरी सीमित क्षेत्रमा भएका दैवी प्रकोपबाट आहत भएका स्थानीयवासीले थोर-बहुत राहतको श्वास फेरेको भएतापनि यस्ता प्रकृतिप्रकोपबाट हुने जनधनको क्षतिबाट बच्न स्थानीय तह, प्रदेश सरकार र संघीय सरकारले बेलैमा सचेतना अपनाउनु पर्ने जरुरी देखिएको छ । यसको प्रत्यक्ष दृष्टान्त आमनागरिक माझ १९९०, सालपछिको ठूलो २०७२ सालको विध्वंशकारी भूकम्प पर्याप्त छन् । यी सब हुनुको पछाडि प्रथमतः आवास भवन निर्माण र बस्तिको विकासमा हुने असुरक्षित, अनियमितता, लापरवाही जस्ता गतिविधि अनियन्त्रित हुनु नै हो । जुन भवन निर्माण गर्दा-गरिँदा अनि बस्तिहरू बसाउँदा ध्यान पुऱ्याउन त्यति कै गम्भीर हुन आवश्यक छ । ताकि पुराना भवन, मोडल अर्थात् माटो ढुंगाबाट बनेका घर र अव्यवस्थित बसोबास क्षेत्रले पनि प्रकृतिप्रकोपबाट ठूलो असर पुऱ्याउछ भन्ने हेक्का आमनागरिकले राख्न नसकेको अवस्थामा सरकार अनि सम्बद्ध निकायले राख्न अपरिहार्य छ । जबकि गाउँ, शहरमा बन्ने भौतिक संरचनामा निकै अन्तर देखिएको अवस्था छ । यसले निश्चय पनि ती फरक स्थानमा भिन्न तवरमा आवास र बस्ति निर्माण गर्ने मापदण्ड सरकारका सम्बद्ध निकायबाट कडाइका साथ पालना गर्न-गराउन त्यति कै आवश्यक छ । उता सरकारले पनि त्यस्ता मापदण्डलाई प्रभावकारी ढंगबाट लागू गर्न र जनहितका लागि सर्वमान्य बनाउन सरकारी संयन्त्र देखि सबै तहका सरकारहरू संभावित विपद्को सामना गर्न सक्ने गरी समय अगावै क्रियाशील र सक्षम बन्नु पर्दछ । ताकि भोलि आई पर्ने जाखिमलाई हिजो भएका कमीकमजोरीबाट पाठ सिक्ने ठोस रूपमै कार्यान्वयन हुनै पर्दछ । तब मात्र वर्तमानमा आईपर्ने कुनै पनि किसिमका आपत्-विपद् सहज तवरबाट निराकरण गर्न सकिएला, अन्यथा विगत भैं समस्यामा छौं भन्दै हार गुहार मान्न मै सीमित हुन पर्ने छ ।

नेपाल आर्मी, इण्डियन आर्मी, ब्रिटिस आर्मी, सिंगापुर प्रहरीलगायत विभिन्न शारीरिक फिटनेशको लागि हामीलाई सम्झनुहोस् ।

MASTER RAJESH RAI
Owner/Training Director

GURKHA FITNESS & EDUCATION CENTRE

Seti Badh Marga Deep-16, Pokhara

+ 977 - 61 - 442292, 442293
+ 977 9803370473

E-mail : rairajesh56@yahoo.co.uk
www.facebook.com/gurkhatraining

- संकेत कोइराला
कुनै एक किसानको वाली खडेरीले सत्यानास भएपछि उसले राहतका लागि चारैतिर बिन्तीभाउ गर्‍यो । कतैबाट सुनुवाइ भएन । अन्तिम विकल्पमा उसले एक हजार सहयोग मागी भगवानका नाममा चिठ्ठी लेखेर हुलाकमा खसाल्यो । भगवानका नामको चिठ्ठी कसलाई बुझाउने हुलाकी अलमलियो । अन्तिममा आफैँले चिठ्ठी खोल्‍यो । व्यहोरा पढ्‍यो । किसानको पीडा बुझेपछि उभिन्न अपार दया पलायो । जे पर्ला भनेर पाँचसय रूपैयाँ त्यो किसानका नाममा पठाइदियो । किसानले पैसा हात पायो । आश्चर्य के भयो भने खुसी हुनु साटो उसले भगवानका नाममा सिकायत गर्दै अर्को चिठ्ठी पठायो- ‘ प्रभु ! हजुरले पठाएको आधा रकम पाएँ । अर्कोपल्टदेखि सिधै मेरो ठेगानामा पठाउनु होला । हुलाकको ठेगानामा पठाउँदा अहिले जस्तै सरकारी कर्मचारीले आधा कमिसन खाएर बाँकी मात्र मेरो हातमा नपरोस् ।’

राजनीति र प्रशासनका लवेदा सुरुवाल पहिनेने मुखियाहरूबीच ट्युनिङ नमिल्दा सरकारका संयन्त्रप्रति आम मानिसको बुझाइ निकृष्ट खालको छ । राजनीति र प्रशासनमा न सबै मानिस खराब छन्, न सबै असल छन् । तर खराबको संख्या न्यून बनाउने प्रयास नहुँदा राजनीतिको खराब रंग प्रशासन, प्रशासनको दुर्गुण राजनीतिमा सर्लकै सरेको छ । सोच, विधि र व्यवहारमा असमानताको कहलीलागदो सन्त्रास छेपिरहेको निजामती सेवामा सुधार हुनु साटो त्यो खाडल भन्फन् गहिरिँदो छ ।

एउटा मन्त्री सपथ खाएर कुर्सी सम्हाल्न पाएको हुन्छ, उसको पहिलो कर्म सचिव हुत्याउनु हुन्छ । सचिव मिल्काउनु घान हाल्ने काममा परचक्री नभएर त्यही हित्तिने सचिवकै व्याची लागेको हुन्छ । पाँच वर्षको करार अवधि टिक्ने र विक्ने बीचको मनोविज्ञानबाट उसका दिन घर्किन्छन् । निजामती सेवाको त्यो गजुर पद गरिभामय बनाउने भन्दा अवकाशपछि गाडीघोडा, सिपाहीसहितको पद प्राप्तिका लागि नेताको चाकरीमा विसर्जित गर्नुलाई सरकारी अधिकारीहरूले जीवनको जप, तप बनाए ।

राजनीतिक नेतृत्वको बसाउने र थच्ाने अनवरत म्युजिकल चियर चलिरहँदा न एउटा बहादुर राष्ट्रसेवक निस्किएर सत्यका पक्षमा शंखनाद गर्न सक्‍यो, न कुनै महाभारत पात्र बर्बेरिकजस्तो कमजोरका पक्षमा लाग्ने आदर्श राजनीतिज्ञ नै जन्मिन सक्‍यो । पछिल्लो समय त भन्नु सेवा निवृत्त भएपछि अहिलेको ठाँटबाँटभन्दा

अब्बल ठाउँको खोजीमा तारतम्य मिलाउने लोभले प्रशासकहरूको दैनिकी टिठलाग्दो बन्दै गएको छ । नेता फकाएर बोनसको जागिर खान नबिकेकाहरू तेल र टोप भिसामा छोराछोरी अनि नातिनातिनासँग विदेशको पट्यारलाग्दो जीवन बाँचिरहेका छन् । त्यो पनि नभएकाहरू ‘क’ वर्गको ठेकेदारको सल्लाहकार, नत्र जोगी, सन्यासी, मठको मुन्सी नै सही साँझको तरल पदार्थ, तिहुन तरकारीको जोहोमा पेन्सन खर्च नहोस् भन्नेमा उनीहरूको सावधानी रहने गरेको बुझ्न कठिन छैन । मुलुकको राजनीतिक समस्याको गाँठो फुकाउन खोजिएका समाधान नै समस्या करार हुनु पछाडि देशका ठूला मुखियाहरूको लोभ कारक बनेको छ ।

देशको राष्ट्रिय कार्यक्रम ल्याइन्छ, त्यसभित्र आफ्नो उपस्थिति खोज्ने लालसा राष्ट्रपतिबाटै सुरु हुन्छ । पहिलो राष्ट्रियक्ष रामवरण यादवले लोभ गर्दा त्यो पदसँगै जोडिएर चुरे संरक्षण आयोजना जन्मियो । बजेटको गाँठो फुकाउने सर्तमा राष्ट्रपति खुसी पार्न ल्याइएको त्यो आयोजना सतहमा आएपछि गिटी, ढुंगा, बालुवाको चलखेल भन्नु बढ्दो । आयोजनाको करोडौँ बजेट स्वाहा हुन पनि छोडेन, प्राकृतिक दोहन पनि रोकिएन ।

विद्या भण्डारी राष्ट्रपति भएपछि लोभीपापीहरूले महिलाको नाममा अर्को परियोजना भन्ड्याइदिए । राष्ट्रपतिका नाममा गाउँबाट हेलिकप्टरमा सुत्केरी वोकेर छतमा हेलिप्याड भएका काठमाडौँका अस्पतालमा विरामी भार्न थालियो । ग्रामीण भेगका स्वास्थ्य चौकीमा सबल जनशक्ति पुर्‍याएर स्वास्थ्य सेवाको पहुँच सरलीकृत गर्नु साटो यसखाले हाईब्रिड सेवा प्रार्थामिकतामा पर्न थाले । थाहा छैन तेस्रो राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलका नाममा अर्को वर्ष कुन फण्डा थपिने हो ।

क्षामतावालाइ दिइनुपर्ने मुलुकका कार्यकारी पद लिलाम बढाबढमा चढ्दा सुशासन मुगत्पणामा सीमित बन्यो । लिलाममा खरो उत्रिनेले कुर्सी पड्काउँछ । लगानी गरेपछि उठ्तीपुठ्ती उसको पहिलो कर्तव्य हुने नै भयो । जब यसो गर्दा कमजोरीका कारण कुनै दुर्घटना हुन्छ, त्यसपछि चिच्याएर सुशासन, थितिका पक्षमा बहस उरालिन्छन् । यदि प्रधानमन्त्रीले मन्त्री, प्रधानन्यायाधीशले न्यायाधीश, मुख्य सचिवले सचिव, फौजी संगठनका सारथीले फौज र नेताहरूले आफ्ना कार्यकर्ताको स्वामित्व लिने हो भने २४ घण्टामा आमूल परिवर्तन हुन्छ ।

गोत्र, पार्टी र वंशको नपर्ने देखेपछि फौजीको सुरुवा, बढुवा ठप्प

पार्ने गृहमन्त्री, सेवानिवृत्त भएपछि संगठनमा आफ्नो चाकरी बजाउने चण्डमुण्डको दुनो नसोभिएसम्म संगठनमाथि खेल्ने फौजी प्रमुखका नालायक प्रहसन स्थायी खेल भएपछि राज्य सिध्याउन राष्ट्रिय सहमति छ भनेर किन नभन्ने ?

विधिमाथि व्यक्तिको नाङ्गो प्रहार रोकिने छाँट कहिल्यै देखिँदैन । यस्तो अवस्थामा दशकौँदेखि दिमागमा भरिएको फोहोर जस्ताको तस्तै राखेर भौतिक बागमतीलाई स्वच्छ बनाउने परिकल्पना पाखण्ड शिवाय केही भएन । कुलमान घिसिङ पदीय आचरणमा रहँदा ‘सेलिब्रिटी’ भए । अपराधी पक्रिँदा र छोड्दा नै पैसा भार्ने स्कुलिङबाट पुलिसबाटै निरपेक्ष राखौँ भन्ने एउटा सत्वचन बोल्दा रमेश खरेल सामाजिक पहिचान बनाउन सफल भए । जुनजुन समस्याका कारण देश अघकल्‍यो अवस्थामा पुगेको छ, त्यसको लगाम समाजका नालायक मानिसको हातमा पुग्नु हाम्रो दुर्भाग्य हो ।

मेनपावर, जग्गा दलाल, ढुंगा, गिटी, बालुवा, ईटाजस्ता निर्माणजन्य सामग्रीका व्यवसायी समाजका कुन वर्गका छन्, त्यसबाट पनि अर्थ राजनीति ओरालो लाग्नुको जवाफ स्पष्ट थाहा पाउन सकिन्छ । आलोचित बनेको वाईसीएल प्रवृत्ति राज्य सञ्चालनको फ्रन्ट डेस्कमा विधिवत अनुवाद भएको देखिन्छ । सरकारको श्रम कार्यालय खाडीमा ब्लडमनी खाने हिम्मतिलाहरूले किर्निदिएको प्रिन्टर, कम्प्युटर र कागजबाट चल्ने गरेको छ ।

समाजका नामुद भ्रष्ट र अपराधीले समाजसेवीको आवरणमा भरिदिएको तेलको भरमा अधिकांश ठाउँका प्रहरी भ्यान ‘सत्य सेवा सुरक्षण’को स्टिकर टाँसेर कुदिरहेका छन् । फाइदामा चलेकाहरूलाई अरुको शव बाकसमा आओस् कि डोलीमा आफ्ना सन्तान युरोप अमेरिका भएपछि के फरक पर्छ र ? आफ्नो परिवारका मानिसको जिन्दगीसँग त्यो बाकस तुलना गर्ने बित्तिकै कुन मानव आत्माे खरानीमाथि विभत्स नाच नाच्न सक्ला ?

राजस्वसँग सम्बन्धित निकायको त कथा नै वेग्ले छ । भन्सारमा गए संसार देखिन्छ, भन्ने मान्यता त्यहाँ जान कर्मचारीमा देखिने प्रतिस्पर्धा र जोखतौलबाटै प्रष्ट हुन्छ । एकातिर सुकेनास लागेका नेपालीको पेटारो पेट देखाएर पैसा बटुलिन्छ भने अर्कातिर गरिवी मन्त्रालयको औचित्य समाप्त पारिन्छ । अन्तरमन्त्रालय ठालु र जोताहाको भावनाबाट ग्रसित छन् । एउटा मन्त्रालयमा पेस गरिएको कागजात अर्को मन्त्रालयका लागि स्वीकार्य हुन्छ । एउटा हाकिमले लगाएको तोक अर्को हाकिमलाई

पचैन । एउटा कार्यालयले गरेको कानुनी व्याख्यासँग अर्को सहमत हुँदैन । शाखा अधिकृत उपसचिव, उपसचिव सहसचिव र सहसचिव सचिवसँग निचोरिएको छ । एक अर्कासँग प्रतिस्पर्धा हैन, प्रतिशोध छ ।

सबैले देश र जनताको हितमा कसम खाएका छन् । तर ठूलाबडाका कार्यक्षमा रहेका गोप्य कोठाले रोजगारी पाउने क्रम बढ्दो छ । देशहित पहिलो प्राथमिकतामा हुनेले गोप्यमा खुसामद गर्नुको औचित्य के हुन सक्ला ? अहिले सिंहदरबारको अधिकार नभएर गोप्य कोठाको विस्तार निर्माण बढासम्म पुगेको छ । लाखौं त्याग देखाएर अरबको भार थप्ने चलाखी हरेक निकायमा बढ्दो छ । सरकारबाट प्राप्त सुविधाको ७० लिटर तेललाई १२५ लिटरमा उकालेर जारको पानी, ल्याण्डलाइन टेलिफोन र कालो चियाको थिति बसाएर रामराज्यको मञ्चन गरिँदछ । हाकिमी प्रतिशोधको आगोमा एउटा सामान्य सेवाग्राही कुटानी, पिसानी र पेलानी हुनुपर्ने अवस्था छ ।

राजनीतिमा भाषण छाँटिने जातीय खाडल जनताबीच के डरलाग्दो छ र ! त्यसको लाखगुना बढी निजामती सेवामा छ । सिंहदरबार देश बनाउने खाकाको सट्टा गुनासाका खाप लागेर बसेको वर्षौं भयो । आफूले पाएको पदीय मर्यादालाई न्याय गर्ने भन्दा पनि नपाएकोमा असन्तुष्टि पोख्दै १०-५ को पात्रो पट्याउनेहरूको संख्या बढ्दो छ । एउटै पाठ्यक्रम, एउटै केन्द्र र एउटै जाँचकीमार्फत पास भएर आएको सरकारी जागिर एउटा कुपोषणग्रस्त भएर वीर अस्पताल धाउँछ भने अर्को अजीर्णको रोगी भएर भारतको मेदान्त अस्पताल पुग्छ ।

राजा महेन्द्रले २०२१ सालमा भूमि सुधारको अभियान थप्दा असल कर्मचारी भूमिसुधार र अपेक्षाकृत रेकर्ड खराब भएका भन्सारमा पठाउन उर्दी गरेका थिए रे ! अखिर त्यसको रिजल्ट के भयो ? सरकारी सेवामा सेवाग्राहीलाई हाँसेर सेवा दिने मान्छे भेटियो भने त्यो अपवाद हो ।

७० हजार कर्मचारीको छाता भएर बस्ने एकाध मुख्यसचिव बाहेक प्राय सबै फोटो टाँस्नेमा सीमित भए । आफ्नो काम नहुन्जेल नेताहरूको एजेन्टसम्म बन्न पछि नपर्ने, चिताएको काम भएपछि विधिको भाषण गर्नेहरूको संख्या गनिनसक्नु चढ्दै गयो । ‘मेची महाकाली जहाँ पठाए पनि जान तयार छु’ तर विधि नाघेर हस्ताक्षर गर्दिन भन्ने उच्च नैतिकवान् हाकिमहरूको संख्या नेपालमा कति छ ?

स्वाभाविक हो- भ्रापामा बाँकी छैटौं पातोमा

पाठक मन्थन

जनराहतको पक्षमा अधि बढ्न सक्नु पर्ने

श्रीसम्पादकज्यू,
संघीय नेपालका अखवारहरू माझ विगत ३० वर्ष यतादेखि निरन्तर प्रकाशन हुँदै आएको सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखवारले भविष्य सम्मनै आफ्नो तिरन्तरता कायम गर्दै स्तरसमेत चुलिन सकोस् भन्ने शुभकामना प्रकट गर्दछौं । त्यसको निम्ति सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखवार समूह आवद्ध प्रकाशक, सम्पादक, व्यवस्थापक, सबैको हरेक पक्षमा लगनशीलता जरूरी भएको स्मरण गराउँदछौं । तब मात्र हामी जस्ता थुप्रै पाठक, ग्राहक, शुभेच्छुक, सहयोगीको साथ सहयोग रहने छ भन्ने सवाल पनि यसै स्तम्भ मार्फत सुभाब दिन्छौं । जेहोस सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखवारले आफ्ना शुभेच्छुकहरूको मनोभावनालाई गम्भीर रूपले पनि बुझ्न सक्नु पर्दछ, तब सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखवार सधै-सबैका लागि लोकप्रिय, स्तरीय, अखवारको रूपमा दर्ज हुन पुग्नेछ । त्यस्तै जनचेतना देखि सावधानी गर्ने-गराउने पाठ्य सामग्रीका अलावा देशमा बढ्दो विकृति-विसंगतिबाट आमसर्वसाधारण नागरिकले पाईरहेको दुःख-सास्ती, असहज परिस्थितिको अन्त्यको निम्ति पनि निडर, निष्पक्ष रूपमा उजागर गर्दै देशको सरकार र सम्बन्धित निकायको ध्यानाकृष्ट गराउदै सुधार सहित जनहितको पक्षमा काम गर्न सुभाब दिन सक्नु पर्छ भन्ने अपेक्षा समेत राखेका छौं ।

- अगम सिंह किराती- रामप्रसादराई गापा-१, भोजपुर, कर्णध्वज याम्फू, खाँदवारी- ०३, संखुवासभा, गजेन्द्र बहादुर गुरुङ - आबुखैरहनी, तनहुँ, जगताराम श्रेष्ठ- दमक-४, भ्रपा, हर्कजंग लेप्चा, सूर्योदय नपा-२, इलाम ।

लोकप्रियता सँगै स्तरीय बन्न सकोस्

श्री सम्पादकज्यू
हामी त्यस सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिकाको नारी पाठक, शुभचिन्तकको नाताले प्रत्येक प्रकाशन अंक स्तरीय हुनका साथै पठनीय, सूचना र समसामयिक लेख, रचना पढ्न पाइयोस् भन्ने आशामा व्यग्र हुने गरेका छौं । तसर्थ सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिकामा सम्बद्ध सम्पूर्ण टिमले पनि सोही अनुरूप मेहनत, परिश्रम गर्नु हुनेमा विश्वस्त छौं । यसरी हामीहरूले भनिरहनु नपर्ने भएपनि आफ्नो प्रिय पत्रिका भएको नाताले भन्न खोजेका हौं, अन्यथा नसोचियोस भन्दै स्तरीयता सँगै शुद्धाशुद्धिमा पनि धेर थोरै ध्यान दिन अत्यावश्यक भएको सम्भाउन चाहन्छौ । कहिले-काहीं केही त्यस्ता गल्ती दोहोरिने गरेको ठहर हामीले गर्ने गरेका छौं । यी सब कुरा यस स्तम्भ मार्फत ओकल्नुको मूल कारण हाम्रो आफ्नो प्रिय समाचारमूलक, सन्देशमूलक पत्रिका सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिका प्रतिको भरपूर विश्वास, आस्था भएकोले नै हो भन्ने कुरा पनि ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छौ । अतः हाम्रा उपर्युक्त मनोकाक्षालाई आत्मसात् गर्दै सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिकाले हामी जस्तै अन्य हजारौँ- हजार पाठक, ग्राहक, शुभचिन्तक सबैको मन जित्न सफल हुनेमा पूर्ण विश्वस्त छौं भने, जित्न सक्नु पर्छ भन्ने सवालमा पनि सम्पूर्ण टिमले अझै मेहनतका साथ लागि पर्नु हुनेमा पूर्ण आशावादी छौं । त्यसका लागि शुभेच्छा व्यक्त गर्न चाहन्छौ ।
- रत्नाकला चाम्लिङ- रतन्छा, खोटाङ, ऋतुमैया बान्तवा - बसाहा, उदयपुर, लालमती लिम्बू-बसन्तपुर, तेह्रथुम, निलम घिसिङ, हेटौडा-०५, मकवानपुर, चन्दना आलेमगर -दमौली, तनहुँ ।

